

efter de nye lønningsregler ville gå ned i løn, et personligt tillæg til udligning af lønvedgangen.

Bestemmelserne i lovforslagets §§ 17, 18 og 19, stk. 2, om statstilskud til særlige formål i forbindelse med skolernes virksomhed, skønnes at kunne begrunde en forhøjelse af de pågældende bevillingsrammer med i alt 725.000 kr., der fordeler sig således:

tilskud til uddannelseskurser for lærere og forstandere	150.000 kr.
tilskud til vikarudgifter under videreuddannelse	500.000 -
tilskud til forsøgsvirksomhed	75.000 -
	<hr/>
	i alt ca. 725.000 kr.

Denne forhøjelse vil dog først blive søgt bevilget fra den 1. april 1971.

Lovforslagets *finansielle konsekvenser for kommunerne* er af meget begrænset rækkevidde. Der henvises herom til bemærkningerne til § 16.

Med hensyn til lovforslagets *administrative konsekvenser* bemærkes følgende:

Det vil være en forudsætning for at kunne varetage de tilsyns- og rådgivningsfunktioner på tilfredsstillende måde, som forslaget indebærer, at der til direktoratet for ungdomsundervisningen knyttes yderligere 2 heltidsbeskæftigede undervisningsinspektører for henholdsvis folkehøjskoler og landbrugsskoler imod nedlæggelse af de nuværende stillinger som faglige medhjælpere for disse områder. Der henvises herom til bemærkningerne nedenfor til § 10.

Herudover vil bl. a. den foreslåede centralisering af elevstøtteadministrationen for folkehøjskoler, landbrugsskoler og husholdningsskoler nødvendigvis gøre en mindre udvidelse af direktoratets administrative medarbejderstab, jfr. bemærkningerne nedenfor til § 15. Denne udvidelse opvejes imidlertid rigeligt af en besparelse af arbejdskraft for amterne og Københavns magistrat.

Merudgifterne for staten ved de nævnte personaleudvidelser i direktoratet for ungdomsundervisningen kan skønsmæssigt anslås til 3-400.000 kr. årlig.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser.

Til kapitel 1: Formål og virksomhed.

Til § 1.

Til stk. 1-2.

Forslaget træder i stedet for de principielle bestemmelser i § 1 i den gældende lov om folkehøjskoler og landbrugsskoler. Der sondres her mellem a) folkehøjskoler, b) faghøjskoler og c) landbrugsskoler, husmandsskoler og havebrugsskoler. Med

hensyn til den sidste gruppe (landbrugs-, husmands- og havebrugsskoler) henvises til bemærkningerne til § 2.

Sondringen mellem folkehøjskoler og faghøjskoler blev indført ved loven af 1942 efter forslag af Undervisningsministeriets Ungdomsudvalg, og må i øvrigt ses i sammenhæng med bestemmelsen i den gældende lovs § 1, stk. 2 om, at der til folkehøjskoler kan knyttes særlige fagafdelinger. Lovforslaget af 1942 bestemte både om faghøjskoler og om fagafdelinger, at de ikke måtte forberede til en rettighegsgivende eksamen eller til optagelse på en eksamensskole.

Imidlertid blev der ikke i lovforslagets øvrige paragraffer gjort forskel på folkehøjskoler og faghøjskoler. Dertil kom, at der under forslaget behandling i tinget blev indføjet en bestemmelse om, at undervisningsministeren kunne dispensere fra forbudet mod, at fagafdelinger forbereder til rettighegsgivende eksaminer eller til optagelse på en eksamensskole. Disse to forhold tilsammen resulterede i, at den indførte sondring mellem folkehøjskoler og faghøjskoler viste sig at være uden væsentlig betydning. Den foreslås derfor ikke opretholdt i den kommende lov. Det skønnes derimod vigtigt at fastlægge indholdet af § 1 således, at bestemmelsen giver mulighed for en klar afgrænsning af, hvad der med rette må kunne godkendes under navnet folkehøjskole, og hvad der bør henvises til at søge støtte under anden lovgivning.

Det vil i denne forbindelse være nødvendigt både at betragte den historiske udvikling og at vurdere den øjeblikkelige situation og de udviklingstendenser, den rummer.

Der har altid været enighed om, at folkehøjskolernes hovedopgave er at give en almindelig undervisning, hvis mål er elevernes udvikling til modenhed og medmenneskeligt ansvar, og hvis frihed derfor ikke må begrænses af krav fra det almindelige uddannelsessystem. Dertil svarer også, at højskolerne principielt henvender sig til elever fra forskellige samfundsklasser, med forskellige skolemæssige forudsætninger og med forskellige religiøse og politiske opfattelser. Samtidig har mange af højskolerne dog lige fra begyndelsen fundet det naturligt at imødekomme elevernes ønsker om at lære noget, der kan komme dem til gode i deres fortsatte uddannelse eller erhvervmæssige virksomhed. Som eksempler på undervisning, der sigter mod sådanne mere praktiske formål, skal følgende nævnes:

I forrige århundrede var det en selvfølge, at mange skoler som „bondehøjskoler“ tilbød en vis landbrugsfaglig undervisning. Dette er endnu i